

W. BIEGAŃSKIEGO · W. CZĘSTOCHOWIE

EX · LIBRIS · M · B · P · IM · DR ·

BIBLIOTEKA PUBLICZNA im. W. Biegańskiego w CZĘSTOCHOWIE

PRAWA REPRODUKCJI ZASTRZEŻONE

COPYRIGHT RESERVED

Goniec Częstochowski

DZIENNIK POLITYCZNY, SPOŁECZNY, EKONOMICZNY I LITERACKI.

Cena prenumeraty: miesięcznie 3 mk. 80 fen., kwartalnie 9 mk. 00 fen. za odnośnienie do domu dopłaca się 28 fenigów miesięcznie. Cena pojedynczego numeru 10 fenigów.

Redaktor lub jego zastępca przyjmuje interesantów codziennie z wyjątkiem dni świątecznych od godz. 10 — 2 po poł. Receptów nadesłanych redakcji nie zwraca.

Ceny ogłoszeń: za wiersz pierwszy jednosłowny na I kol. 1 mk. 50 fen. za wiersz drugi i III kol. 65 fenigów, na IV kol. 45 fenigów. Ogłoszenia drobne po 10 fenigów za wiersz.

Adres Redakcji i Administracji CZĘSTOCHOWA, ulica Pann Maryi Nr. 38. — Telefon Nr. 5

Polska i Syberja dwa słupy rosyjskiej potęgi.

Kiedy w końcu 18 stulecia młode Imperjum Piotra Wielkiego zagarnęło ziemie Rzeczypospolitej i stworzyło sobie tak upragnione wejście do Europy, wpływ Rosji na bieg życia w Europie stał się znaczącym, a w bardzo wielu wypadkach decydującym. Doniosłość jednak przyłączenia Polski do Rosji odczuła się dopiero w 19 stuleciu, kiedy przeprowadzona droga Warszawsko-Wiedeńska i wzrastający przemysł uczynił Królestwo punktem zbornym handlu między Europą a Azją; w czasie, kiedy Rosja wciśnięta między Niemcy a Austrię była dostawcą surowców, zboża, nie tylko dla państw sąsiednich, ale dla całej Europy. Statystyki wywozu towarów z Rosji europejskiej wykazują, że trzy czwarte eksportu szło przez Królestwo i Kurlandję.

Polska więc, prócz wartości głównej stacji handlu ze wschodem, miała jeszcze znaczenie bardzo ważne pod względami ekonomicznym i wojskowym.

Przemysł w Królestwie bowiem produkował prawie że tylko na wywóz do Rosji, zasilał ją towarami gotowymi, których Rosji zawsze brak było, czerpiąc wzamian surowce.

Najbardziej zaludniona i cywilizowana część tego państwa — Polska — dostarczała skarbowi rosyjskiemu blisko 800,000 milionów rubli, w czasie, kiedy największy budżet w świecie Rosji nie przekraczał 4 miliardów.

Zaniechanie i pewne lekceważenie Polski przez rząd rosyjski było może nawet i celowo robionem, gdyż sztab generalny rosyjski zawsze uważał ziemie położone nad Wisłą za teren przyszłych walk i ołgale na to zwracał uwagę, bowiem w razie wybuchu wojny i inwazji nieprzyjaciela musiałby być niszczone przedewszystkiem i tylko ziemie polskie, gdyż o walkach w ziemiach rdzennych rosyjskich w Petersburgu nigdy nie myślano.

Jasnym się więc staje dlaczego Rosja nie chciała się zgodzić nawet podczas rządów rewolucyjnych na niepodległość Polski.

Polska wolna — te dla Rosji cofnięcie się do granic carstwa moskiewskiego. I jeśli rząd rosyjski uważał Królestwo za ważną prowincję, której strata może doprowadzić do bardzo silnych zakłóceń w państwie, to jednocześnie zwracał uwagę na północ, gdzie zasypana śniegami, ponura i tajemnicza leży Syberja.

Od chwili zawojowania Syberji przez Jermaka Timofiejewicza, Rosja nie szczędzi pieniędzy i ludzi, aby kraj ten kolonizować, używając do tego także byłych przestępców, którzy z małymi wyjątkami zmuszeni byli się tutaj osiedlać. I powoli na Syberji zaczął powstawać nowy naród mówiący po rosyjsku, prawosławny, ale złożony z najrozmaitszych plemion i ras, które skrzyżowane dały w następstwie typ sybiraka, awanturnika, lecz dobre kolonista, który zaprawiony klimatem wydzierał przyrodnie skarby i cywilizował kraj pełny naturalnych bogactw przedstawiających wartość setek miliardów rubli. Rząd rosyjski wiedział o tem i czerpał, skarby pełną dłoń z Syberji wydobywając z jednych tylko kopalni złota blisko 2000 pudów rocznie, a przecież kopalnie te były z małymi wyjątkami urządzone archaicznie.

Do pełnego rozwinięcia się Syberji brakowało tylko dróg komunikacyjnych, to też wybudowanie drogi syberyjskiej silnie ożywiło ruch handlowy i przemysłowy. Coraz bardziej rozwijające się relnictwo przed wojną stanowiło główne zajęcie mieszkańców Syberji i zaopatrywało całą Rosję i Europę w zboże i rośliny strączkowe.

Kiedy więc Syberja częściowo ogłosiła swoją niezawisłość od metropolii, rząd rewolucyjny żywo zaprotestował przeciwko temu, twierdząc, że jest ona nierozdzielna częścią państwa rosyjskiego i że nie zgodzi się na jej wyodrębnienie. Faktum jest, że przez stratę Syberji i ziem polskich Rosja nigdy nie stanie się potężnym państwem, gdyż kolosowi zabrakło dwóch słupów, które wspierały jego potęgę rozmiarami lecz słabe siłą barki.

sięwzięć własnych na południu od Arras wzięliśmy jeńców.

Na innych terenach walk nie szczególnego.

Wczoraj zestrzelono 18 nieprzyjacielskich latawców i 1 balon. Porucznik Leewenhard odniósł 22 zwycięstwo w powietrzu, a porucznik Windisch 21.

Pierwszy generał-kwatermistrz Ludendorff.

Bolszewicy zdobyli Baku.

KONSTANTYNOPOL, 17 | 5. Według ostatnich wiadomości, bolszewi-

cy w okolicach Baku otrzymali z Turkiestanu i Astrachania posiłki, które przybyły na kanonierkach rosyjskich przez morze Kaspijskie. Następnie bolszewicy przeszli do silnego kontrataku, w trakcie którego muzułmanie, pomimo bohaterkiej obrony, zmuszeni byli oddać miasto Baku. Bolszewicy z wielką zaciekleścią prowadzą dalej swe uatacja.

Budowa nowych okrętów.
ROTTERDAM 17 | 5. „Daily Mail” donosi z Nowego Jorku: Senat postanowił zażądać przedłożenia programu budowy okrętów w Stanach Zjednoczonych na rok 1918 i 1919.

Nowe armje angielskie.
GENEWA 17 | 5. „Temps” donosi z Londynu:

Nowe powołania do służby wojskowej angielskiego urzędu wojennego datowane z 15 maja wynoszą 240,000 ludzi.

Powołania do służby w Irlandji, które miały się zacząć od 15 maja podług oszacowań ministerjum wojny zasilały armje angielską o 960,000 ludzi.

40 tysięcy kobiet dla wojska.

HAAGA 17 | 5. Z Londynu donoszą:

Ministerjum pracy zażądało 30 tysięcy kobiet w celu użycia ich do robót w państwowych zakładach i 10 tys. kobiet do służby pomocniczej przy armji, gdyż od czasu wprowadzenia kobiet do kuchni polowych, jedzenie jest lepsze i oszczędniejsze a także jest czystiej w koszarach.

Walka z bolszewikami na Syberji.

CHARBIN 10 | 5. Wojska generała Limonowa po walkach z bolszewikami zajęły 100 km. sybirskiej drogi żelaznej.

Uregulowanie waluty na Ukrainie.

KIJOW 17 | 5. Stosunki finansowe z Ukrainą mniej więcej zostały określone. Ukrainie udzieli się pożyczki w wysokości 400 milionów karbowanów wartości marek i koron po kursie: 1 marka=75 kopiejkom i 1 korona=50 kop. Nowe pieniądze papierowe będą wybite w Niemczech i oddane Ukrainie.

Spodziewanem jest przez to przywrócenie wartości rubla.

15,000 marynarzy angielskich na dnie morza.

Haweleck Wilson, prezes związku marynarzy angielskich podaje do wiadomości, że liczba marynarzy handlowej marynarki angielskiej, którzy utracili życie wskutek walki niemieckich łodzi podwodnych wynosi 15,000. Marynarze angielscy powzięli uchwałę, aby za karę bojkotować Niemców przez kilka lat po wojnie i nie dopuszczać do zatok angielskich okrętów niemieckich. — Marynarze angielscy mają zobowiązać się uroczyście, że żaden ich statek czy to handlowy, czy pasażerski do Niemiec nie pojedzie.

Komunikat niemiecki.

BERLIN. (Urzędowo). Wielka Kwatera Główna donosi dnia 17 maja:

Zachodni teren walk.

Monitor nieprzyjacielski ostrzeliwał Ostendę, zadając ludności znaczne straty.

Na frontach bojowych artylerja działała energiczniej tylko w niektórych odcinkach. Odbływały się różne wywiady. Podczas odpierania dużych kontrataków angielskich na północy od Scarpy pod Beaumont-Hamel, oraz podczas udanych przed-

Już tylko ruina.

Jeden ze sprawozdawców wojennych przedstawia obraz zniszczenia, jakiemu uległy tereny walk we Francji. Trudno wyobrazić sobie tragedię na tej ziemi, wybuch wulkanu lub powódź, która by takich dokonała spustoszeń, jakie się tutaj ogląda.

Obszar między Cambrai a St. Quentin na mapie tak gęsto zasiany jest nazwami i miejscowościami, że mieszają się wszystkie te imiona i punkty. Skoro po wojnie na nowo tę kartę drukować będą, będzie tam znajdował się tylko bardzo długi, szeroki i zupełnie pusty pas, dla którego tylko jedno imię będzie: Pustynia śmierci.

Nie należy przypuszczać, jakoby te wszystkie wsie, zamki i fabryki znikły zupełnie z powierzchni ziemi. Oto stoją jeszcze szkielety domów i na jednym tylko koniuszku zawieszona, tu i tam bujająca żaluzja przypomina stukanie ręki umarłej. Gdzieś indziej z całego budynku pozostała tylko kupa pokruszonych cegieł. Owdzie sterczą jeszcze zręby czy kadłuby. Lecz, co dziwna, właśnie przedmioty najbardziej nietrawne przeżyły katastrofę. Szydły firm wskazują, że tu znajdowała się gospoda, tam piekarnia, owdzie sklepik. Napół pograżony w olbrzymiej kupie gruzów stoi wielki hotel familijny. Koło smutnych resztek murów opinają się gałązki drzew szpalerowych, których nabrzmiałe pączki rozwinięte wkrótce. Te rzeczy nic nie znaczące przypominają wśród ruin dawne bujne życie.

Na południe od Epey znajdowała się fabryka cukru, wielkie przedsiębiorstwo, w którym setki robotników musiało być zajętych. Dziś wygląda, jak gdyby jednej nocy runęła pod trzęsieniem ziemi. Olbrzymie kotły są poskręcane i poobalane jedne na drugie. Grube, jak pnie drzew, rury wyciągają się niby ramiona. To, co przed wojną przedstawiało wartość milionów, jest dziś kupą starego żelastwa.

Ale najsmutniejszy ze wszystkich obraz przedstawia umarłe St. Quentin. Rok cały ostrzeliwali je Anglii. Musimy wspiąć się do góry i schodzić na dół po wysokich warstwach gruzów, które pokrywają ziemię.

Było to najpiękniejsze i najmiłsze miasto z tych, które w czasie wojny poznałem. Nawet, gdy przedmieścia znajdowały się już pod ogniem ciężkich armat, ludzie siedzieli jeszcze w kawiarniach na rynku, weseli i pełni dobrej nadziei.

Kobiety w ostatnim dniu przed ewakuacją kroczyły do katedry, długim, czarnym uroczystym pochodem. Teraz proszą o ochronę dla tego świętego, którego opieki tak często na kolanach błagały. Daremnie! Jego katedra i jego całe miasto stało się ofiarą wojny. Ale nawet w samej śmierci widzi się porwijącą piękność St. Quentin. Gdyby te ruiny, tak jak są, można zachować, byłyby one dla późnej potomności wstrząsającym pomnikiem wojny.

Co słychać nowego?

Czy długo potrwa wojna?

Był szef angielskiego sztabu generalnego, Robertson, uchodzący obecnie za męża przyszłości, oświadczył, że wojna będzie jeszcze trwać długo. Nikt nie może oznaczyć jej końca. Ponieważ Anglia podczas wybuchnięcia wojny nie była do niej przygotowana, dlatego wojna trwa

długo. Anglii bowiem dopiero stopniowo rozwijali swoje siły. Anglia nie chce ściągnąć na siebie ruiny, lub bankructwa, mimo to każdy Anglik pragnie wytrwać do końca.

O niszczenie miast niemieckich.

Wiedeńska „Sonn- und Montag-ztg.“ donosi z Paryża: Pułkownik Rousset przemawia w „Petit Parisien“ znów za niszczeniem i burzeniem miast niemieckich nad Renem przez systematyczną akcję lotników. Rousset jest zdania, że niszczenie niemieckich miast przemysłowych wywrze ogromne wrażenie na ludności wewnątrz państwa.

Ukraińki a mody.

Do Wiednia przybyli liczni kupcy z Ukrainy, głównie Odesy, żeby zapośredniczyć tam masowy wywóz najmodniejszych ubrań kobiecych na Ukrainę. Kobiety, ukraińskie w swej ochci zmodernizowania się nie chcą pozostawać za mieszkankami stolicy austriackiej.

Dostawy zbożowe z Ukrainy.

Dowóz zboża do zatok czarnomorskich postępuje raśno. Wzrasta się popyt o okręty przewozowe. W zatokach Skadowski i Charty nagromadzono dotychczas 90 tysięcy pudów; 2 miliony pudów zboża jest w drodze, 200 tysięcy pudów zboża dowieźli chłopcy do Berdjanen, którego przewóz do Odesy się uskutecznia.

Skargi prasy ukraińskiej.

Prasa kijowska uskarża się, że ludność ukraińska nie ma odpowiedniego zainteresowania się piśmiennictwem i publicystyką krajową. Gazety mają mało abonentów, zaś ogłoszeń prawie żadnych. Analfabetyzm w kraju jest straszliwy, lud ciemny zaś inteligencja zrusyfikowana.

Porzucanie judaizmu.

Pisma żargonowe donoszą, że świeżo porzucili judaizm, przez ochrzcenie się dwaj wybitni przywódcy asymilatorów pp. J. M. i M. B. Pisma żargonowe podkreślają, że fakt ten wywołał wśród asymilatorów poważne zaniepokojenie, zwłaszcza wobec akcji wyborczej do gminy żydowskiej w Warszawie. To porzucenie judaizmu przez wybitnych asymilatorów, osłabia — zdaniem żargonówek — w oczach mas żydowskich i tak już niezbyt popularną opinię asymilatorów i świadczy jednocześnie, że dotychczasowi asymilatorzy doszli do przekonania, iż obecnie muszą wybierać między nacjonalizmem żydowskim a polskością, gdyż niemożliwym jest już dotychczasowe lawirowanie między tym dwoma sprzecznościami.

Oryginalny rozdział wody.

Na najwyższym szczyście Rocky Mountaine w brytyjskiej Kolumbii wybudowano hotel.

Woda deszczowa i woda ze stopionego śniegu ma na dachu hotelu dwa osobne odpływy. Woda ze wschodniej strony ścieka do małego strumyczka, który znajduje ostateczne ujście w oceanie Atlantyckim, podczas gdy woda z zachodniej części dachu wpada do oceanu Spokojnego.

Tak więc zwykli dach hotelowy zbierającymi się na nim wodami zasilają dwa oceany.

Szwedzka umowa z Niemcami o dostawę węgla.

Według wiadomości pochodzącej z biura prasowego „Szwedzkiej komisji państwowej“ dowiadujemy się, że między rządem szwedzkim i niemieckim nastąpiła umowa zapewniająca szwedom dostawę węgla kamiennego w ilości 160,000 ton miesięcznie, wzamian za inne towary kompensujące wartość węgla. Ze wzglę-

du na drożyznę i brak opału w Szwecji (zwłaszcza w przemyśle) umowa ta wzmoże produkcję a zwłaszcza branżę żelaza.

O przyspieszenie wytwórczości samolotów w Ameryce.

Pisma amerykańskie donoszą, że przy budowaniu samolotów zastosowany zostanie ten sam ujednolicony system naczelnego kierownictwa, jak przy budowie okrętów, powierzonej generalnej dyrekcji wielkiego przemysłowca stali, Schwaba. Wytwórczość samolotów powierzona zostanie Fordowi, synnemu pacyfiscie z dawnych czasów i budownicemu samochodów. Ford posiada bardzo dużo fabryk i warsztatów, zaopatrzonych w podatny materiał do konstrukcji samolotów i może przyspieszyć dotychczasową wytwórczość bardzo znacznie.

Hej, Świątki Zielone...

Hej, Świątki Zielone—
Wesele dokola—
A serca stęsknione,
A w sercach coś płacze...
To Polska tak woła,
Ta Matka rodzona...
Chce poczuć się w mocy,
Chce tulić do łona
Wygnać, tułacz...
Chce żywić swe dzieci —
Sieroty, nędzarze...
Chce z ciemnej wyjść nocy.
Wyrwa się z sieci,
Oblega ołtarze...
To Polska tak wzywa pomocy!
Hej, Świątki Zielone—
Wesele dokola—
Hej, chaty bielone,
Hej, wieże kościół!
Nieście się w niebiosy!..
Niech wszystko tu słucha—
Przemówią niech głosy
W ziarenkach płomieni,
W kropelkach gdzieś rosy
Rozwiane w przestrzeni...
Niech stworzą w nas ducha,
Co Bogu się korzy.
I w jeden—a zwarty—
Dla Polski zbawienia
W szlak bieży otwarty...
Buduje w kamienia,
Buduje w kości,
Jak każe duch prawy, duch Boży.

J. P.

Na Krymie.

Bolszewicy Trockiego. — Pułkownik Murawjew. — Rzezie. — Marynarze sprzedający flotę.

Korespondent „B. Z. am Mittag“ donosi z Odasy:

Wzięcie Sewastopola przez wojska niemieckie jest ciężką stratą dla oddziałów bolszewickich na Krymie.

Sebastopol był od czasu zajęcia Odasy ośrodkiem organizacji obronnej bolszewików, którzy mieli tam przytem czynną pomoc marynarzy floty czarnomorskiej.

Oddziały bolszewickie, z którymi walczyły wojska niemieckie i austro-węgierskie, są stronnikami kierunku, propagowanego przez Trockiego. Dotychczas nie zdołano stwierdzić, aby dowódcą ich, był któryś ze słynnych wodzów rosyjskich, Katedin lub Aleksiejew.

Jednym z ich głównych organizatorów jest pułkownik Murawjew. Dawniej był popem, później występował jako namiętny stronnik „czarnej seceiny“, ale po przewrocie bolszewickim wynurzył się w Odessie w rodzaju dyktatora, który nakładał na klasy posiadające wielkie kontrybucje i prowadził na wiecach wielką agitację przeciwko mocarstwu centralnym.

Jego stronnicy podczas odwrotu z Ukrainy, zabrali ze sobą 40 milionów rubli, przeznaczonych głównie na wypłaty dla urzędników kolejowych.

Przez pewien czas Murawjew miał tytuł wodza naczelnego na froncie rosyjsko-rumuński i chciał wypędzić rumunów z Besarabji—ale nie zbyt wiele okazał chęci, aby wykonać to zadanie.

Z Odasy Murawjew uciekł do Chersoniu, a stamtąd samolotem na Krym.

Wojska bolszewickie są dobrze zaopatrzone. Mają ciężką artylerję, pociągi pancernizowane i mieli dotychczas flotę, która jednak wraz z zajęciem Sewastopola po większej części wpadła w ręce wojsk morarstw centralnych.

Linję odwrotu bolszewików niejednokrotnie splamila krew bratnia. Chociaż niektóre opowieści o okrucieństwach bolszewickich są przesadzone, to jednak stwierdzono, że w kilku miasteczkach nastąpiły rzezie.

Tak było naprzykład w Mikołajewie i w Chersoniu, gdzie napadnięto na pierwsze oddziały rannych.

W Mikołajewie wskutek tego wywiązały się walki, podczas których spłonął cyrk, gdzie się umieściły kompanje bolszewików.

W Sewastopolu przed zajęciem miasta, odbyła się prawdziwa noc św. Bartłomieja z powodu jednego z wieców.

Na historycznym bulwarze rozstrzelano wówczas cały szereg przeciwników rządu marynarzy.

Jeszcze w ostatnich dniach marca, kiedy bolszewicy walczyli z tatarami o wiadzę w mieście, odbyły się krwawe nadyżycia.

Im bardziej niemy zbliżali się do miasta, tem wyraźniej można było zauważyć tam oznaki przewartu. W walkach wzięła udział między innymi część hajdamaków ukraińskich pod wodzą Balbaczowa.

Operacje przeciwko Symferopolowi i Sewastopolowi rozpoczęły się od jeziora przesyku Czangarskiego, przez który prowadzi jedyna linja kolejowa, łącząca Krym z Ukrainą.

Wojska austro-niemieckie, odparły pod Dżankowem ataki, zajęły tę miejscowość i odcięły w ten sposób Symferopol i Sewastopol od komunikacji lądowych. Położenie bolszewików z dnia na dzień się pogarszało, ponieważ w Kerczu, Berdiańsku, Marjampolu, Taganrogu i okręgu dońskim wzbuchił przeciwko nim silny ruch, do którego przyłączyła się znaczna część robotników i chłopów.

Ten ruch ma związek z atakiem armji ochotników kaukaskich, którzy pod wodzą Kornikowa idą na bolszewików w kierunku Rostowa.

Przed 10 dniami koła wrogie marynarzom, a składające się z robotników, żołnierzy i majtków z okrętów handlowych, opanowały Sewastopol. Marynarze musieli się schronić na okręty. To samo zrobili członkowie rady bolszewickiej, którą zastąpiła dawna дума miejska.

Ponieważ flota bolszewicka zagroziła zbombardowaniem miasta, więc robotnicy zajęli fort 10-ty, obficie uzbrojeni armatami i oraz pozostałe w porcie okręty „Wolga” i „Swobodnaja Rossija”, aby odpowiedzieć ogniem na ogień bolszewików.

Wreszcie korespondent donosi:

Na okręcie „Pasadnik”, zatrzymanym przez łódź podwodną koło Eupatorji i sprowadzonym do Odesy, znaleziono delegację marynarzy bolszewickich, którzy mieli prowadzić rokowania o sprzedanie floty czarnomorskiej.

Dlatego też zapewne w porcie sewastopolskim znaleziono tyle okrętów.

Zabezpieczenie nasion wierzow przed ptactwem.

Pewien ogrodnik podaje następującą radę: Szczególnie wielką szkodę wyrządza nieraz ptactwo przez wyzбиieranie wysianych nasion. Niejedyn ogrodnik sam tego doświadczył, kiedy wysiał nasiona bądź to w inspekt, bądź to na ogród, a po kilku dniach na dwie trzecie obsianego obszaru znalazł pustki. Aby temu zapobiedz, używa się środka, który zawsze doskonale skutkuje. Na 1 kg. nasion rzepki, szpinaku lub t. p. bierze się 4 łyżki czerwonego minium i 3 łyżki oleju lnianego (Leinölersatz), sypie wszystko do jakiego starego kubka i dobrze zamiesza, aby każde ziarno oblepione zostało tą mieszaniną. Następnie zawartość kubka wysypuje się na papier albo kawał płótna, aby wyschła. Po godzinie nasienie tak wyschnie, że można je spokojnie wysiać. W podobny sposób obchodzić się można z grochem.

Dla przekonania się pozostawiono razu pewnego groszek wysiany w inspekt nie przykryty, przez kilkadziesiąt godzin obserwację stwierdzono, że ptaki nasion, które wy-

Pracownicy handlowi zechcą licznie przybyć na zebranie poświęcone sprawie poprawy ich bytu, które się odbędzie w **Poniedziałek dnia 20-go b. m. w sali Związku Szerzenia Oświaty (ul. P. Marji № 43) punktualnie o g. 8-jej wiecz.**

Związek Zawodowy

Pracowników Handlowych i Przemysłowych w Częstochowie, Spadek 7.

498—

W 8-mio klas. filolog. gimnazyum żeńskim Siostr Nazaretanek (L. KOMAR)

0137—

egzaminy dla nowowstępujących odbędą się dnia 3, 4 i 5 czerwca.

glądały, jak czerwone korale, nie ruszyły. Przy mniejszej ilości, np. 10, 20—30 gr. nasion wystarczy już 1 łyżeczka od herbaty minimum a jeszcze mniej oleju. Nie jest także koniecznym, aby to był olej lniany lub t. p., wystarczy tu każdy inny meco pachnący olej, np. tran albo stary zepsuty tłuszcz.

Zupełnie bez oleju zaprawy tej nie można zrobić, gdyż działalność nie byłaby skuteczną i to dlatego, że samo minimum, o ile tylko nasiona obsypane nim zwilżają, opada.

Zaprawiając w powyższy sposób nasiona, nie będziemy potrzebowali się skarżyć, że ptactwo nie żąda, gdyż nietylko, że nasion tych nie rusza, ale ma jeszcze tę dobrą stronę, że minimum chroni groch przed gnieniem.

W każdym razie, kończy ów ogrodnik, każdy, kto tego środka się chwyci, może liczyć na dobre skutki.

KRONIKA.

Od Redakcji.

Z powodu świąt Zesłania Ducha św. następny Nr. „Gońca” ukaże się we wtorek o zwykłej porze.

Zielone święta.

Dziś Kościół św. obchodzi uroczystość Zesłania Ducha Świętego, zwaną inaczej Pięćdziesiątnią (Pentecostes), albo Zielonemi Świątkami, Ta ostatnia nazwa pochodzi od tego, iż lud nasz zwykł w te święta przyozdabiać swe domy tatarakiem i zielonią, co jest zabytkiem pogańskich czasów. Ongi, w czasie Mszy św. grzmiały trąby, nasładowane wielki szum, który towarzyszył zejściu Ducha św.

Do połowy dziesiątego wieku Zesłanie Ducha Świętego, podobnie jak i Wielkanoc były obchodzone przez cały tydzień. Później pozostawiono tylko poniedziałek, a od czasu konkordatu zawartego w roku 1802 nawet i ten dzień przestał być już wyłącznym świętem.

Nie odmawiajcie!

Częstochowianie, nie odmawiajcie datków, kiedy w dniu dzisiejszym zwróci się do was kwestarka z prośbą o ofiarę na Polską Macierz Szkolną!

Nie odmawiajcie nabycia znaczka, który wam dzisiaj zaofiaruje kwestarka!

Nie odmawiajcie chociażby najmniejszej ofiary; niech każdy da ile może, a Macierz zbierze fundusz tak potrzebny na szkoły polskie. Bądźcie szczerzy, a jednocześnie dumni, że przez złożenie ofiary możecie przyczynić się do powstania wspaniałego gmachu naszej oświaty narodowej.

Częstochowianie, dajcie jeszcze raz dowód, że odczuwacie potrzebę oświaty dla wszystkich i rzucicie

! TERAZ !

**Wyjdzie z Koła
LOTERJI R. G. O.,
4.785.000 marek**

w tem premja 200.000. — I wygrana 300.000.
I wygrana 100.000. — II " 75.000.
I " 40.000. — III " 25.000.
i wiele innych.

Losy do nabycia na stałe, oraz na dniówki, w Składzie win K. Krakowieckiego ul. Panny Marji 24.

Gięgiatnie 5-jej klasy od 1 do 25 Czerwca.
494—

dziś swój grosz do woreczka kwestarkil

Czy może być wspanialszy, piękniejszy wyraz miłości swych współprac, jak dążenie przez osobiste współdziałanie lub złożenie ofiary do wywyższenia ich z ciemnoty, równającej się kalectwu.

Częstochowianie, nie odmawiajcie dziś datków na rzecz Polskiej Macierzy Szkolnej!

Posiedzenie budżetowe.

Dnia 21 b. m. t. j. we wtorek o godz. 5 po poł. odbędzie się posiedzenie Rady miejskiej, w sprawie dalszego rozpatrzenia i zaakceptowania Budżetu miasta na rok 1918 | 19. **Posiedzenia Rady miejskiej.** We czwartek dnia 23 bm. o godz. 5-jej po poł. odbędzie się posiedzenie Rady Miejskiej.

„Dzieci o dzieciach”.

Życi od dość długiego czasu notujemy w „Gońcu” wprost imponujące sumy dawane przez ogół Częstochowy i okolice na potrzeby dziecięce. A w pośród tych ofiar uderzają nas niezmiernie mile groszaki, składane przez młodzież i dżiatwę bliższą i dalszej okolicy. Do dość długiej już listy ofiar „Dzieci dla dzieci” dopisać musimy sumę, złożoną na regę O. Aleksandra Paulina przez dżiatwę z parafji Maluszyn 35 rubli, a przekazaną do mojej dyspozycji i składkę młodzieży z Wrzosowej w ilości mk. 76.17.

Oby ten piękny przykład dzieci maluszynskich i młodzieży z Wrzosowej podzielał na cały szereg szkół naszego powiatu by młodzież i dżiatwa miała sposobność już z wczesnym ćwiczenia się w dziele miłosierdzia chrześcijańskiego i wyrosła w ten sposób na dzielnych i ofiarnych obywateli kraju

Stokrotnie „Bóg zapłać” w imieniu ubogiej i biednej dżiatwy częstochowskiej za mile i tak wiele mówiące ofiary.

Ks. W. Kneblewski.

Kwesta na Polską Macierz Szkolną.

Z pomiędzy instytucji, do których serce polskie przywiązało się w sposób wyjątkowy należy bezsprzecznie P. M. S. Z nią bowiem złączona jest tradycja odrodzonej szkoły polskiej, dzieje przesiadowań myśli

i języka ojczystego. Jej rozwój i nagły upadek, to z jednej strony dowód težynny ducha narodowego i szkoły rodzimej, a z drugiej wyraz tragizmu, przez który szła Polska w ciągu stuletniej niewoli.

Dzisiaj P. M. S. choć ma inne zadania przed sobą, bardziej pomocnicze, niż zasadnicze, to jednakże ze swojej celowości nie nie straciła. Ona ma Państwu Polskiemu, jeszcze nie zasobnemu i młodemu, dopomagać przez podtrzymywanie oświaty, szerząc mądrą myśl, słowo pisane i drukowane, przygotowując rzetelnych krzewicieli nauki w szkole ludowej.

Środków na to niema, stąd wyciąganie ręki o grosz publiczny.

Dzisiaj kwesta majowa na P. M. S. zorganizowana przez Koło Okręgu Częstochowskiego.

Przyłnuży cegiełkę do tego fundamentu życia narodowego, jakim jest oświata. Grosz jeden rzucony do worka kwestarskiego nie zniszczy nas jeszcze, za to poratuje szereg instytucji, którym P. M. S. daje życie i opiekę.

Komitet Organiz. Kwesty Majowej
na P. M. S.

Zebrań strozów.

Zapowiedziane na dzień 19 b. m. zebrań stróżów w przyczynę od organizatorów niezależnych nie odbędzie się.

Zjazd ochroniarek.

W dniu wczorajszym odbył się zjazd b. uczennic zakładu naukowo go p. Lucht Michalskiej, które ukończyły kursa ochroniarek w r. 1914. Po wysłuchaniu Mszy św. na Jasnej Górze zebrane wraz z była swoją przewodniczącą p. Lucht Michalską, zwiędziały na Ostatnim Groszu tamtejszą wzorową ochronę, a następnie o godz. 12 do 5 po poł. udali się na nabrzeżnictwo majowe do zakładu św. Antoniego, po skończeniu którego wysłuchaly pogadanki pedagogicznej ks. pref. W. Knieblewskiego.

O sprzedaż rabatową.

W dniu 10 i 12 czerwca r. b. na rzecz Wielkiej Kwesty Ogólnokrajowej p. h. „Ratujcie Dzieci” projektowana jest sprzedaż rabatowa w sklepach, kinematografach, teatrach i t. p.

Komisja rabatów Kwesty p. h. „Ratujcie Dzieci”, zwraca się niniejszym z gorącą prośbą do pp. właścicieli sklepów, cukierni, kinematografów, teatrów i t. p., którzy pragnęliby udzielić na korzyść kwesty rabatu od towarów sprzedanych w ciągu wyżej podanych dni (lub jednego z tych dni) o łaskawe zgłoszenie do biura Kwesty (siedziba Stow. Kupców Polskich, Kościuszki 16) danych

- 1) przez ile dni zamierzają udzielić rabatu od sprzedaży,
- 2) które z podanych trzech dni wybierają,
- 3) jaką wysokość rabatu mają zamiar udzielić.

Ze względu na krótki termin prosi się o możliwie najszybsze zawiadomienia.

Komisja Rabatów wyraża niniejszym niezłomną nadzieję, iż nie będzie w Częstochowie sklepu, w którym sprzedaż rabatowa na rzecz Kwesty nie odbyłaby się.

Losy R. G. O. stanęły!

Główny kolektor na Częstochowie i okolice leterji R. G. O. p. R. Pruszkowski, chcąc umożliwić nabywanie oświaty tej instytucji szerszym sferom, obniżył, jak widać z ogłoszenia w dzisiejszym „Gońcu”, ich cenę nominalną z mk. 160 na mk. 140.

Zebrań pracowników handlowych.

W ważnej sprawie, poświęconej sprawie poprawy bytu pracowników handlowych, odbędzie się w poniedziałek 20 w sali Związku Szerzenia Oświaty, Panny Marji 48, punktualnie o g. 8 wiecz. zebrań pracowników, zatrudnionych w handlu, przemysle

i biurowości, na które zarząd prosi o jaknajliczniejsze przybycie zainteresowanych.

Pod adresem wychodźców.

Powracający obecnie ze wschodu do kraju wychodźcy posiadają przy sobie często znaczniejsze sumy rubli wschodnich t. zw. „ob ost” wypuszczonych przez Wschodnią Kasę Pożyczkową. Pieniądże te nie posiadają u nas obiegu. Wobec tego na rynku miejscowym posiadacze ich padają niejednokrotnie ofiarą wyzysku ze strony spekulantów, wymieniających ruble wschodnie, w wymieniających kursie niskim, zgoda nieodpowiadającym ustaleniemu urzędowemu kursowi.

Wobec tego Ministerjum Skarbu zwraca uwagę posiadaczy wzmiankowanych znaków pieniężnych, że Polska Kasa Pożyczkowa w Warszawie (Bieleńska 22) wymienia na każde żądanie ruble „ob ost” na marki polskie po kursie 1 rb. za 2 mk. bez ograniczenia sumy.

Wizytacja.

Bawił w Częstochowie i wizytował kursa wieczorowe przy Stow. Rzem.-Przemysłowem delegat Ministerjum Wyznań i Oświecenia, inż. Jan Tymowski, który był obecny na wykładach w tej uczelni, zapoznał się z ich organizacją i jak słyszeliśmy, odniósł wrażenie bardzo korzystne.

Ujęcie 10 bandytów.

4 zabitych, 6 uwięzionych.

We wsi Jaworznik pod Żarkami władze austriackie zarządziły obławę, mającą na celu wytropienie szajki bandytów, grasujących w okolicy. Dom, w którym przebywał herszt bardy, Hudzicki, został ze wszystkich stron otoczony przez wojsko i żandarmerję. Bandyta próbował uciekać, lecz po przesadzeniu 3 plutonów natknął się na wachmistrza żandarmerji p. A. Hrebca, który obezwładnił uciekającego uderzeniem karabinu. Ponadto ujęto jeszcze trzech innych bandytów, którzy w ostatnich czasach dokonali licznych napadów w okolicy.

Z bandy powyższej ujęto dotychczas 10 bandytów, z tych 4 zabito w pościgu, a 6 uwięziono.

Tak więc dzięki energicznej działalności miejscowej żandarmerji okolicy Zawiercia zostały nareszcie uwolnione od plagi bandytyzmu, trapiącego już od szeregu miesięcy spokojnych mieszkańców miasta i sąsiednich wiosek.

13 okręgów.

Podczas kwesty domowej p. h. „Ratujcie dzieci” miasto nasze będzie podzielone na 13 okręgów, na czele których będą stały osoby zaproszone przez komitet kwesty.

„Baron Cygański”.

Zespół operetkowy dyr. St. Szczuki i A. Millera wyjechał wczoraj do Zawiercia, a we wtorek wystawia w teatrze „Apollo” znakomitą operetkę „Barona cygańskiego”, w której w roli tytułowej wystąpi p. St. Orzelski oraz pp. Z. Wojnowska, J. Leonowicz, Miller, Szczuka i inni oraz balet.

Znaczna kradzież.

Z mieszkania Józefa Bromeja, Szewczki Mała 7, skradziono około tysiąca marek w gotówce oraz różnych rzeczy na ogólną sumę 7 tys. marek.

Gdy serce nienawidzi pała...

W dramacie pod tym tytułem występuje dziś w teatrze „Paryskim” w wielkim programie świątecznym znana artystka i tancerka Pola Negri. Jest to jeden z najkosztowniejszych i najwybitniejszych obrazów sezonu obecnego, przykuwa uwagę widza

O Reichstein

i cieszyć się będzie w Częstochowie nie wątpliwie nie mniejszym powodzeniem, niż w Warszawie, gdzie salę jednego z największych kinematografów podczas jego demonstrowania wypełniała stale liczna publiczność.

Z „Odeon”.

Dzisiaj i dni następnego demonstrowany będzie w teatrze „Odeon” pierwszy obraz zagraniczny, w którym występuje znana w Częstochowie z ekranu i sceny znana mita artystka warszawska Mia Mara. Akcja dramatu rozgrywa się na Ukrainie, jest bardzo interesująca i podoba się ogólnie, a tytuł jego „Przysięga Hakbi”.

MODLITWA MAJOWA.

Zieleni się wiosna, cudnie kwitnie maj —
Daj nam, Boże Wielki, złote lato, maj!
Niechaj pieśni szczęścia świąty nieśmia —
Jan —

Niechaj pełnym kłosem polski szumi Jan;
Niechaj ziemia nasza drogi chleba urodzi —
Niech plony złotemi nam tryby nagrodzi,
Niech jutrznia wschodząca jasnością ob —
śniewa —

I radość i szczęście niech w serca nam
wlewa;
Niech jasna i złota promiennie nam
świeci —

Wystuchaj, o Panie, błagania Twych dzieci!
Za dary Twe złote, o Wielki, o Boże!
My wielbic Cię będziemy — szczęśliwi — w po —
korze ..
Z. B.

Zakończenie trylogii 1794 r.

INSUREKCJA.

Wł. St. Reymont zakończył trylogię swoją historyczną „Insurekcją”. Tom ten posiada już niewiele materiału narracyjnego; Zaręba ożenił się już z Ciąką, w poprzedniej powieści „Nil Desperandum”. Została jeszcze Iza bohaterka „Ostatniego Sejmiku Rzeczypospolitej”. „Ostatnia” ta pani prowadzi życie w Warszawie i podczas przygotowań insurekcyjnych hulaszczę; podczas pamiętnej nocy 17 kwietnia zbuntowany warszawski tłum weźmie ją do niewoli. — Zjawia się na odsiecz Zaręba i w ten sposób jeszcze raz ramięm swoim osłoni piękną kochającą moskiewskich satrapów. Los kiedyś chciał, że właśnie ją kochał Zaręba; drogi ich rozszły się. Zaręba poszedł służyć pod sztandary wolności, wziął na siebie ciężki trud walki o całość, wolność i niepodległość Ojczyzny.

W epizodzie przesuwa w „Insurekcji” Wł. St. Reymont tragiczną miłość Woyny i panny Radziwińskiej. Kochankowie ci zatona w krwawej topieli nocy powstaniowej. Połączy ich śmierć dla Ojczyzny.

Powieść swoją p. t. „Insurekcja” Wł. St. Reymont rozpoczyna przygotowaniem w tyńieckim refektarzu. Tu biwakuje wojsko, chłopci. Pójdą oni na Kraków podnieść żagiew walki przeciw moskiewskiej tyranji. Reymont barwnie a rodzajowo kreśli to scenki. Przesuwa tu przed oczyma czytelnika postać Naczelnika. Jesteśmy tu podczas wszystkich wydarzeń krakowskich w dniu przysięgi na rynku. Uczestniczymy w spotkaniach wojsk polskich z rosyjskimi; z wielkim wyteńżeniem uwagi śledzimy bieg bitwy pod Raclawicami.

Później przenosi Reymont czytelnika do Warszawy. Przywozi tu od Naczelnika wici powstańcze; Zaręba, Reymont kreśli obrazy ze starej Warszawy z wielką miłością i znajomością sceny. Zaczyna się opowieść o Krakowiaków i Górali”. Wieść o Raclawicach już odbiła pożarem serca. Bartos wyśpiuje;

Teatr „PARYSKI” ul. Panny Marji № 19

Program od soboty 18 do poniedziałku 20-go maja r. b. włącznie.

Tylko 3 dni!

Tylko 3 dni!

GDY SERCE NIENAWISCIĄ PAŁA

Dramat cyrkowy w 5-ciu dużych częściach z udziałem

POLI NEGRI w roli Tancerki z Wozami.

Muzyka: Sekstet Artystyczny
Szczygóły w programach

Ceny miejsc zwykłe.

Dla dzieci wejście wzbronione.
Bufet cukierniczy przy teatrze.

Teatr „ODEON” ul. Panny Marji № 27.

Program od niedzieli 19-go do środy 22 maja

Sensacja!

Tylko 4-ry dni!

Sensacja!

słynna artystka warszawska

MIA MARA

dziś występuje w pierwszym wielkim 5-cio aktowym dramacie:

PRZYSIĘGA HALKI

Akcja dramatu odbywa się na Ukrainie.

N A D P R O G R A M : **PRECZ Z OBUWIEM** Aktualna komedia duńska.

Orkiestra koncertowa pod kierunkiem AL. SALZBERGA. — — — Bufet cukierniczy przy teatrze.

Dla dzieci wejście wzbronione. — — — Ceny miejsc zwykłe. — — — Szczygóły w afiszach i programach.

Zarząd gimnazjum męskiego

im. HENRYKA SIENKIEWICZA

T-wa Opieki Szkolnej w Częstochowie

niniejszym zawiadamia, że egzaminy dla nowowstępujących rozpoczną się dnia 3-go czerwca. Podania przyjmuje do dnia 1-go czerwca kancelaria gimnazjum w godzinach biurowych. Do klasy 8-ej nowi uczniowie przyjmowani nie będą. Plan egzaminów wywieszony w przedstonku gimnazjum. 0139—

8-io KL. GIMNAZJUM ŻEŃSKIE T. Buszówny

w Częstochowie ul. Jasnegórska 24.

Niniejszem podaje do wiadomości publicznej, że egzamina wstępne odbywać się będą od 27-go maja do 5-go czerwca włącznie od g. 8 1/2 do g. 1 1/2. Od Kandydatek, które okazały się nieprzygotowane z jednego lub paru przedmiotów, będzie wymagany powtórny egzamin po wakacjach tylko z tych przedmiotów. Od 27 maja do 5 czerwca włącznie od g. 8 1/2 do g. 1 1/2, podania o przyjęcie oraz metryki i świadectwa szczeplenie opsy składac można w tychże godzinach. Od wakacji zostanie otworzona VIII kl. 408—

Teatr „LUDOWY”
ul. Krakowska № 13.

W poniedziałek dnia 20-go maja r. b.
Na cel dobroczynny

Stary Piechur I SYN JEGO HUZAR

Krotoczwila w 5 odsłonach ze śpiewami i tańcami utworu Józefa Szygetki, muzyka Rognara

Orkiestra własna.

Ceny miejsc od 60 fen. do 2 marek.

Początek o godzinie 5 1/2 po południu, koniec o 9 1/2 wieczorem.

Bilety nabywać można przy kasie od godziny 3-ciej po południu.

DOKTOR

Romuald Broniatowski

powrócił do Częstochowy

ul. Panny Marji № 8. 409—

Choroby chirurgiczne i kobiece.

Przyjmuje od 4-6 po poł.

LEKARZ-DENTYSTA

Michał Grejniec

w Częstochowie

ul. Panny Marji № 10.

Wymywanie zębów. Plomby

Laboratorium zębów sztucznych.

codz. od 9-1 i 3-7 wieczorem.

Ceny bardzo przystępne.

Pierwszy w Częstochowie chrześcijański skład, kupuje i sprzedaje różnego rodzaju meble, pianina, maszyny do szycia i t. p. po cenach umiarkowanych, oraz poleca całkowite umeblowanie, sypialni, stołowych, i t. p. ul. Panny Marji 73. obok parku. 416—

Największe Szanse

Zatwierdzone przez Departament Skarbu Królestwa Polskiego

Polska Krajowa Loterja Klasyczna

R. G. O.

Suma wygranych w V-ej klasie
4,785,000 marek
wielka wygrana

500,000 marek

Ciagnie od 1 do 25 Czerwca r. b.

Cały los

do klasy V kosztuje

TYLKO 140 marek.

w Głównej Kancelarii w Częstochowie

u R. Pruszkowskiego

u Panny Marji № 26.

DOKTOR

Paweł Broniatowski

w CZĘSTOCHOWIE

ul. Panny Marji № 21.

Choroby skórne weneryczne

i dróg moczowych.

Ordynuje: od 9—12 rano i od 4—7 p. p.

Panie od 12—1 po południu. 307—

ŚWIERZBĘ

nawet zadawnioną i z bolesnymi strupami przysyła, męczące swędzenie leczy rądkalnie, bezwonny „Krem od świerzby” wyrobu apteki Ed. Lipińskiego. Warszawa — Mokotów Sprzedaż w aptekach i składach aptecz. Częstochowski i okolicznych. 0134

Meble garnitur szafy, stoły, krzesła, biurka, komoda, otomana kredens, łóżka, ulica Panny Marji Nr. 12. 398—

Młoda samotna kobieta pragnie zająć się gospodarstwem domowym może być na wyjazd. Oferty w Gońca dla „Samotnej.” 478—

Redaktor i Wydawca F. D. Wilkoszewski.

Odbito we własnych zakładach drukarskich „Gońca Częstochowskiego”